

DAG KLEURPLAAT,

Kinderen kunnen heel veel leren van knutselen. Maar hoe meer wij ons er als volwassenen mee bemoeien, hoe minder kinderen ontdekken. 'Volwassenen zijn gefocust op het eindproduct. Maar kinderen willen weten hoe het werkt.'

TEKST MARIANNE VELSINK FOTO'S SABINE PLAMPER

hallo eigen ideeën

'**B**leven ze maar langer zo ongeremd en kinderlijk', verzuchten volwassenen vaak als ze naar kinderen kijken. Gek genoeg hebben wij dat als volwassenen voor een deel zelf in de hand. Volwassenen remmen vaak onbedoeld de nieuwsgierigheid van kinderen. Bang dat kinderen vies worden, dat ze vallen of dat ze anderen tot last zijn. Knutselen is bij uitstek een activiteit waar kinderen ongebreideld kunnen ontdekken. Maar ook daar gaat vaak de rem vaak op, weet Sabine Plamper, cultuurpedagoge, auteur en mede-eigenaar van Atelier in een koffer (Amsterdam). 'Dan zie ik op een kinderdagverblijf twintig identieke kleurplaten hangen. Een ouder zou het werkje van zijn kind er niet uit kunnen pikken omdat het kind alleen maar drie krassen op het papier mocht zetten en watten op het schaapje mocht plakken. Dat heeft weinig met de creatieve ontwikkeling van kinderen te maken, want de volwassene heeft alles al voorgekookt en het kind kan alleen binnen de lijntjes iets toevoegen.'

Maximaal vier kinderen

Het begeleiden van kinderen bij creatieve activiteiten is niet eenvoudig, erkent Sabine. Er zijn grote groepen, vaak met verschillende leeftijden, verwachtingen en uitdagingen en dan

'Echte creativiteit houdt in dat er een eigen idee tot uiting komt'

wordt het al snel rommelig in de groep. Allereerst is het belangrijk om basisregels af te spreken: er is respect voor het materiaal en respect voor elkaar. Het advies van Sabine is: doe een creatieve activiteit met maximaal vier kinderen aan een tafel in de groepsruimte. Heb je toch een grotere groep? Overweeg dan alleen droog materiaal te gebruiken om te voorkomen dat het een grote klederbende wordt. Denk hierbij aan viltstiften, plak-

TEAMGESPREK

Ga eens met elkaar in gesprek over wat jullie doen op het gebied van creativiteit. Gebruiken jullie bijvoorbeeld nog voorgeknutselde materialen zoals kleurplaten? Waarom wel en waarom niet? En hoe handel je in de volgende situaties?

- Kinderen voeren de activiteit niet zo uit als je bedoeld had. Het wordt chaotisch. Kun je je plan bijstellen door goed te kijken wat de kinderen wél boeit?
- Kinderen maken spullen kapot. Laat je dat toe? Denk aan de regels: respect voor het materiaal en voor elkaar. Tegelijkertijd willen echte klussers weten hoe dingen in elkaar zitten. Hoe kun je ze hierbij faciliteren?
- Een kind weet niet wat het wil maken. Hoe help je het op weg? Kun je misschien door het aanbieden van spannend materiaal of gereedschap het kind boeien en tot onderzoekspel uitnodigen?

band, veertjes, een perforator, scharen en een stapel stevig A-6 papier. Voor schilderwerk met kinderen tot 4 jaar oud is het aan te raden twee schildersezels in de groep te zetten. Daarop kunnen kinderen na elkaar werken. Ook toekijken is leuk, want kinderen leren van elkaar.

Ontdekken

'Kenmerkend voor mijn manier van werken met kinderen is dat ik alles op kleine schaal aanbied', zegt Sabine. 'Ga je schilderen, zet dan kleine glazen bakjes met een laagje water neer. Als het bakje water omvalt, is er geen man overboord. Sterker nog, dat kan het begin zijn van meer ontdekking!' Sabine denkt daarbij altijd aan een moment waarop een klein meisje een potje met wat water omstoot. Het meisje kijkt direct geschrokken omhoog als het gebeurt, maar niemand reageert negatief. 'Kinderen zijn blijkbaar zo geïnstrueerd dat knoeien niet mag. Omdat geen van »

de volwassenen ingrijpt, gaat het meisje de natte plek op haar papier onderzoeken en gaat ze erin verven. Zo gaat er een wereld van ontdekken voor haar open.'

Eigen idee

Het woord klussen dekt eigenlijk beter de lading dan knutselen. Want wat kinderen eigenlijk echt doen als ze creatief bezig zijn, is ontdekken. Hoe voelt lijm? Wat gebeurt er als ik verschillende kleuren verf met elkaar vermeng? Kan ik de wereld door een wc-rolletje bekijken? Laat ik sporen achter als ik met een tak in het zand teken? Sabine: 'Volwassenen zijn gefocust op het eindproduct. Maar kinderen willen weten hoe het werkt. Echte creativiteit houdt in dat er een eigen idee tot uiting komt. Soms is spelen met het materiaal het doel op zich. Kinderen leren hiervan, ze gaan zich ontwikkelen en worden er blij van. Van dat alles is natuurlijk geen sprake als kinderen op een voorgeknipt paashaasje twee oogjes mogen plakken.'

Kijkje in het creatieve proces

Voor kinderdagverblijven die weg willen van standaard knutselwerkjes heeft Sabine een advies: knip geen werkjes meer voor, maar bied klein en uitdagend materiaal aan uit het dagelijks leven, zoals stokjes, kartonnetjes, touwtjes, stukjes stof. 'Houd het klein, dus niets groter dan drie of vier centimeter. Schrijf op wat ze vertellen en wat ze doen. Deze documentatie is dan je nieuwe vorm van 'eindresultaat' en geeft een inkijk in het creatieve proces. Veel ouders zullen dat heel waardevol en verrijkend vinden.'

DEZE MATERIALEN MAG JE NIET MISSEN

- Dikke stabilo-aquarel potloden
- Blanco briefkaarten
- Papier tegen de muren geplakt als schildersezel
- Schijfjes hout
- Grote doos met bier- of frisdrankdoppen
- Echte natuurklei
- Echt gereedschap: schaar, mes, vleeshamer (daar sla je het vlee mee plat en in dit geval het water uit de klei)
- Zwarte rollerballpennen
- Zoutdeeg, volgens dit recept (maak het samen met de kinderen): 2 kopjes bloem, 1 kop zout en een kop water. Het deeg is afgesloten in bak lang houdbaar.
- Verzamel couscous, rijst, pasta, linzen en verschillende soorten zand in doorzichtige plastic bakjes.
- Maak behangplaksel aan in een lege plastic ketchupfles (heel lang houdbaar). Kinderen vinden het heerlijk om lijm te spuiten. Het kost bijna niets en het maakt geen vlekken.
- Verzamel met kinderen bloemen en blaadjes en droog ze in boeken. Niet alleen in de herfst maar juist ook in de lente.

'Kinderen moeten vooral zelf tevreden zijn over hun werk en niet afhankelijk worden van ons oordeel.'

Benoem wat je ziet

Belangrijk is ook welke feedback je kinderen geeft tijdens en na de activiteit. Ook als we een tekening van kinderen maar gekras vinden, zeggen we steevast dat het 'mooi' geworden is. Sabine: 'Of je een tekening mooi gevonden vindt, is heel persoonlijk. Als we mooi zeggen, maar dat niet menen, voelen kinderen dat. Kinderen moeten vooral zelf tevreden zijn over hun werk en niet afhankelijk worden van ons oordeel. Benoem daarom liever dingen waaruit blijkt dat je echt ziet wat een kind ontdekt en gemaakt heeft.' Het is blauw, wat donker, je hebt lijnen gemaakt, ik zie hier cirkels.' Een kind zal jouw betrokkenheid opmerken.' <

Wil je meer weten over *Atelier in een koffer*?

Kijk op www.atelierineenkoffer.nl

BEGRIJPEN MET JE HANDEN

Sabine Plamper schreef samen met Annet Weterings het boek *Begrijpen met je handen*. Dit praktijkboek richt zich tot volwassenen die graag 'iets creatiefs willen doen' met kinderen, maar af willen van kleurplaten en uniforme knutselwerkjes. Die zich afvragen hoe je dat aanpakt zonder dat je het gevoel hebt kinderen te moeten entertainen. De auteurs bieden eenvoudig en uitdagend materiaal waarmee je zonder voorbeeld of thema direct met kinderen aan de slag kunt. Wil je dit boek bestellen? Dat kan op www.reedbusinesseducation.nl.

